

С. О. Роєнко,
*к. пед. н., доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

Одним з пріоритетних напрямів держави в плані розбудови громадянського суспільства є створення належних умов для гармонійного розвитку дитини, для забезпечення її потреб та інтересів, захисту її прав та свобод. У науковій літературі права дитини розглядають як «можливості мати та розпоряджатися матеріальними, культурними й іншими соціальними благами та цінностями, основними свободами у встановлених законом межах, що забезпечує дитині нормальне функціонування та розвиток» [2, с. 194]. Головним документом, що визначає міжнародні стандарти захисту прав дитини, є Конвенція ООН «Про права дитини», ратифікація якої Україною в 1991 р. зумовила зростання інтересу з боку науковців до проблем захисту прав дитини. Визнання дитини як рівноправного учасника суспільного життя сприяло розробці та впровадженню законодавчих актів, в основу яких були покладені основні положення Конвенції ООН та інших міжнародних договорів.

Суспільно-політичні та соціально-економічні реалії сьогодення, що зумовили збільшення кількості дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах, та прагнення максимально наблизити законодавчу базу України в питаннях захисту дітей до міжнародних документів зумовили прийняття у січня 2016 р. Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми». Ним документом передбачено внесення змін до чинних законів України, а саме: «Сімейного кодексу України», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про охорону дитинства», «Про соціальні послуги», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «Про безоплатну правову допомогу», «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб».

У Законі подано роз'яснення таких понять як «забезпечення найкращих інтересів дитини», «дитина, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів», «дитина, яка перебуває у складних життєвих обставинах». Визначення на законодавчому рівні певних категорій внесе ясність в роботу виконавчих органів, які забезпечують захист інтересів населення.

Відповідно до документу соціальний захист має здійснюватися через соціальне супроводження і розповсюджуватися не лише на внутрішньо переміщених дітей, дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а й на осіб з їх числа, сімей, в яких виховуються такі діти.

Законом забороняється участь дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, а також забороні підлягає пропаганда війни. Акцентується увага на тому, що захист дітей має здійснюватися відповідно до норм міжнародного гуманітарного права. Держава покликана вживати «всіх можливих заходів для запобігання вербуванню та використанню дітей у воєнних діях і збройних конфліктах, виявлення завербованих дітей та звільнення їх від військової служби» [1].

Чимало уваги приділено проблемі захисту дітей, які перебувають у зоні воєнних дій і збройних конфліктів, та дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів. У цьому контексті захист передбачає догляд дітей, возз'єднання з членами сім'ї, у разі необхідності : розшук, звільнення з полону, повернення в Україну дітей, які були незаконно вивезені. Відповідні органи влади покликані створити «умови для медичної, психологічної, педагогічної реабілітації та соціальної реінтеграції дітей, які постраждали внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів» [1]. Прописана процедура надання довідки про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи

Детально прописано питання впровадження патронату над дитиною : нової форми утримання та виховання дитини, яка сама або члени її сім'ї опинилася в складних життєвих обставинах. Статтями подано роз'яснення стосовно того, хто може бути патронатною сім'єю, її функції, обов'язки патронатного вихователя, оплата послуг із здійснення патронату над дитиною, прописана процедура створення такої сім'ї та взяття дитини на утримання та

виховання, терміни перебування дитини в такій сім'ї.

Варто відзначити, що практична реалізація статей Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» сприятиме удосконалення системи забезпечення прав дітей та сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення соціального захисту дітей та підтримки сімей з дітьми» [Електронний ресурс]. .: Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/936-19>.

2. Соціальна педагогіка: мала енциклопедія / за заг. ред. проф. І. Д. Звереві. .: К. : «Центр учбової літератури», 2008. .: 336 с.